

KULTURMINNER I HAMMERFEST - GAMMELVEIEN

Museet tilbyr "guidehefter" for kulturminner i Hammerfest-området.

Heftene er utarbeidet av Turid L.

Andreassen som har hentet stoff fra "Øyfolk", og bygget på egne opplysninger og turopplevelser.

Tilgjengelige hefter: Gammelveien, Sikk-sak-kveien, Tyven, Fuglenesodden.

Til venstre: starten på veien fra Haugen.

Over: starten på veien fra baksalen/høyden.

Denne veien som kan starte enten i Baksalen eller i enden av nederste Gammelvei (over Krutthusgata), ble påtenkt rundt 1890. Det hadde vært så fint med en spaservei fra Øvre Hauen til Jansvannet.

Tanken ble til virkelighet, og på en blanding av dugnad og akkord, ble det utført et flott håndtverksarbeid. Det ble stablet stein, laget smijernspåler og tredd kjetting. Det var Hammerfest Bys Vel som hadde hånd om det hele, og de fikk inn penger både i form av private gaver og fra basarer, teaterforestillinger, bidrag fra Brennevinssamlaget og fra Hammerfest Sparebank.

Høsten 1897 sto veien fram til Jansvannet ferdig, og året etter ble den forlenget fram til Rairo. Gammelveien har fra åpninga til i dag, vært en flittig brukt vei, - en fredelig sti med utrolig utsikt. Her finnes også minner etter andre verdenskrig. Etter å ha passert siste hus i Gammelveien, kommer en til Randesvingen hvor det er rester etter skytestillinger mellom hovedveien og Gammelveien. Det går en sti ned fra veien der du kan se nærmere på skytestillingene. (se bildet til høyre)

Videre opp mot toppen, passerer en oppgangen til Torvhaugen. Som navnet sier, er dette et område der folk stakk ut torv både til takdekking og til brensel. Også her finnes rester etter skyttergraver fra okkupasjonen.

Nå gjenstår en litt bratt bakke før en når toppen av Gammelveien. Her er en ubeskrivelig utsikt, mot Tyven, Rypefjord, Jansvannet, Sørøysundbassenget, Melkøya og Hammerfest. Den som ser seg nøye rundt, vil få øye på ei jernstang med ei kanonkule på toppen:

Middagsstanga.

Denne stanga er angivelig satt på et av de siste målepunktene før Meridianstøtta. Derfor kan en stå ved Middagsstanga og se mot Meridianstøtta, og da vite at en står vendt fra sør mot nord..... og sola skal om sommeren stå midt over kanonkula, midt på dagen....sånn cirka. Og kanonkula i toppen er et minne fra engelskmennenes angrep på byen i 1809. (se heftet fra Fuglenesodden) I skråninga ovenfor middagstanga kan man også finne flere rester etter tyske skytestillinger.

Jansvannskogen

Følger en veien videre, vil en komme til Jansvannet. En idyllisk perle mellom Rypefjord og Hammerfest. Allerede etter åpninga av veien, ble det bygget en paviljong inne i skogen, på øversida av Gammelveien. Grunnmuren på snaue 4x3meter, kan ennå skimtes. I paviljongen kunne en ta en kopp kaffe mens man skuet menn som badet i selve Jansvannet. Paviljongen ble borte, men i 1951 sto det et annet serveringsted ferdig, - nede ved vannet: Skogstua. I tjue år fikk Skogstua stå som et samlingspunkt, - kafe og danseplass. Det ble også satt opp et stupetårn, - og det er nok mange som har lært å svømme og å stupe nettopp i Jansvannet.

Dessverre er det ikke alltid like lett å vedlikeholde bygninger som ikke trengs til det daglige. Hammerfest kommune fant i alle fall ikke penger til forsvarlig vedlikehold verken av Skogstua eller stupetårnet på slutten av 60-tallet. Ja, til og med Gammelveien forfalt. Først i starten av det 20. århundrede, har kommunen fått restaurert Gammelveien og satt opp forklarende skilt, samt opprustet Sikksakkveien og utsiktspunktene ved Turistua.

Kilder: " Øyfolk 2002", art. av Hans E Bentsen